

SVENSK ENERGI:

10 förlorade år – bristen på regn tydliggör otillräcklig energipolitik

Vid en energilunch hos Svensk Energi i slutet av augusti diskuterades de höga elpriserna, varför det ser ut som det gör och vad som skulle kunna förändras för att marknaden ska fungera bättre. Svensk Energi påminde om Sveriges mycket goda förutsättningar att bidra med ny konkurrenskraftig elproduktion.

DEN MYCKET TORRA sommaren har drivit upp elpriserna i Norden, från en redan tidigare historiskt hög nivå. I slutet av augusti kostade elen över 70 öre per kWh på elbörsen Nord Pool och Norden har hela tiden importerat stora volymer kraft från kontinenten.

Otillräcklig och otydlig energipolitik har fört med sig att investeringar i ny elproduktion i stort sett inte kommit till stånd sedan avregleringen år 1996 – något vi nu får betala priset för, menar Svensk Energi.

– Även om knytningen till kontinenten och det tyska elpriset – styrt av ökade priser på fossilbränslen och skärpt klimatpolitik genom handeln

med utsläppsrätter – kraftigt drivit upp elpriset, handlar det i grund och botten om utbudet av el. Det måste finnas möjligheter att investera i ny konkurrenskraftig elproduktion här hos oss för att våra kunder ska kunna erbjudas konkurrenskraftiga elpriser, säger Svensk Energis vd Bo Källstrand.

Kosmetiska förändringar verkningslösa

Bo Källstrand skickade med ett tydligt budskap till Sveriges politiker, som nu tycks vilja genomföra större förändringar i elmarknaden.

– Det är svårt att se hur några kosmetiska grepp i elmarknaden kan ge oss konkurrenskraftiga elpriser.

Energilunch om elpriserna

”Vi kan se att det nu finns många planerade nya investeringsprojekt i hela Norden. Om tillståndsprocesser snabbas upp och styrmedlen får ligga fast ser det ut som om vi får ett välbehövligt tillskott till den nordiska kraftbalansen inom 5-6 år. Men det är först nu det tagit fart, vi har tio förlorade år med otydlig energipolitik bakom oss – något som såväl industri som vanliga privatkunder får betala dyrt för idag” menar Svensk Energis vd Bo Källstrand.

Det ni kan göra för att marknaden ska fungera är att skapa goda villkor så att befintliga och nytillkommande marknadsaktörer själva kan investera i ny elproduktion. Sverige har i själva verket bättre möjligheter än de flesta andra europeiska länder att bidra med konkurrenskraftig elproduktion, som är bra från miljö- och klimatsynpunkt.

KALLE LINDHOLM

kalle.lindholm@svenskenergi.se

Det höga elpriset - vad kan vi göra

Huvudorsakerna bakom kundernas höga elpriser:

- EU:s inre marknad. Ökat elutbyte med länderna utanför Norden gör att elpriserna på kontinenten alltmer påverkar det nordiska elpriset.
- Höga energiråvarupriser, som ger dyrare elproduktion i fossileldade kraftverk.
- Bekymmersam vattensituation, som gör att vi måste utnyttja dyrare fossilkraft mer.

- Klimatpolitiken, där EU:s handelssystem med utsläppsrätter har inneburit en kraftig fördröjning av elproduktion från fossila bränslen.
- Lågt utbud av el. Höga inträdeshinder försvårar för ny elproduktion att byggas.
- Kontinuerligt höjd skatt på el för service och hushåll.

De gröna punkterna är lättare att påverka än de röda, genom förändringar i de politiska villkoren.

Två inbjudna föreläsare vid Svensk Energis energilunch i augusti förklarade hur elmarknaden fungerar och orsakerna till de höga elpriserna.

Foto: Peter Jansson

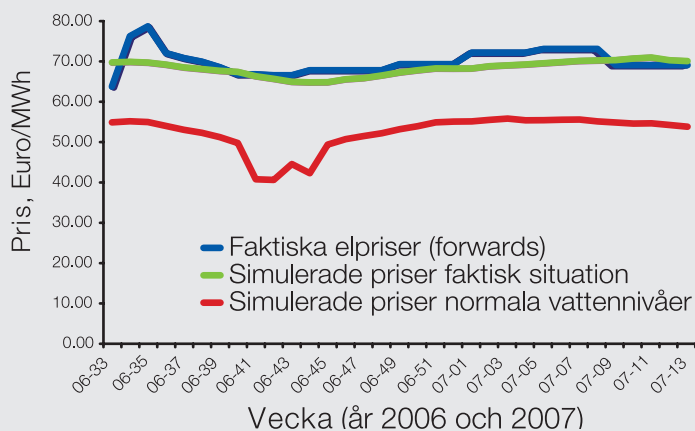

NICLAS DAMSGAARD ECON:

Marknaden fungerar

ECON, som arbetar med ekonomiska analyser har simulerat en elmarknad med perfekt konkurrens och jämfört med de faktiska elpriserna på elbörsen. Niclas Damsgaard, analytiker på ECON, menar att elmarknaden fungerar som det var tänkt.

Påverkan på elpriset av bristen på vatten

Simulering av hur elpriset påverkas av brist på vatten jämfört med de faktiska priserna. Faktiska priser avviker inte mycket från simulerade "perfekt konkurrens"-priser. De höga priserna verkar därmed inte bero på bristande konkurrens, menar ECON. Priserna är ca 15 Euro/MWh högre till följd av de torra magasinerna jämfört med en normal situation.

– Enligt våra modellkörningar ligger marginalpriserna i rätt härad. Det skulle se ungefär likadant ut även om dagens nordiska elproduktion var fördelad på många fler aktörer.

JONAS MELIN, MARKEDSKRAFT:

Norden helt beroende av elimport

JONAS MELIN, kapitalförvaltningschef på analysföretaget Markedskraft, lyfter fram att "Norden i dagsläget är helt beroende av import av dyr el från kontinenten".

Det saknades i slutet av augusti drygt 30 TWh vattenkraft i de nordiska magasinerna och situationen är allvarlig inför vintern. Även om den nordiska kraftbalansen ser bra ut på sikt vållar den hittills låga investeringstakten i produktionskapacitet stora bekymmer för Norden, särskilt torra år, enligt Markedskraft.

Kolkraft har blivit dyr p g a handelssystemet med CO₂

Rörliga prod.kostnader for kolkraft 1995-2009

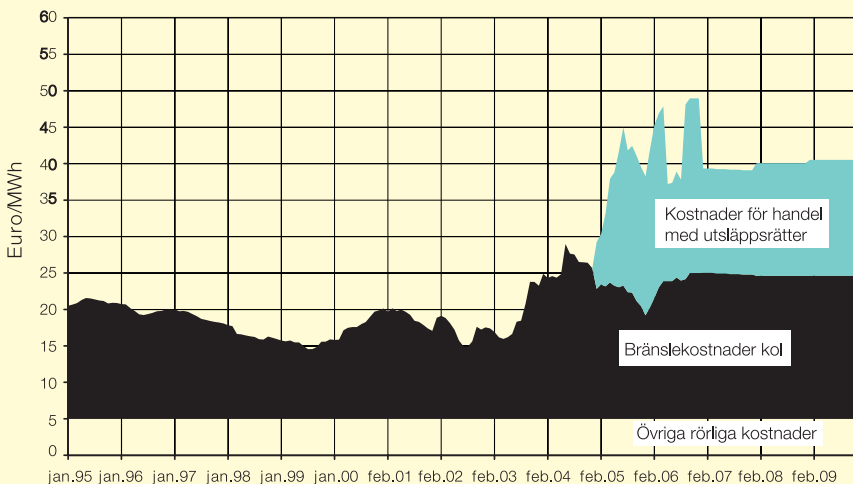

Foto: Peter Jansson

Stigande kolpriser har gjort el från koldade kraftverk väsentligt dyrare, den kraftproduktion som främst måste tas till i större utsträckning när Norden har underskott i vattenmagasinerna. Bränslepriserna i sig har stigit men vad som framför allt gjort kolet dyrare är EU:s handelssystem med utsläppsrätter för koldioxid.

KALLE LINDHOLM
kalle.lindholm@svenskenergi.se

JÄTTESATSNING PÅ NATURGASKRAFTVÄRME FÖRBIGICKS MED TYSTNAD

Efter ett otal politiska turer och förhinder ska det gamla Öresundsverket i Malmö nu byggas om till ett högeffektivt naturgaseldat kraftvärmeverk. Därmed ökar elproduktionskapaciteten med 3 TWh, vilket motsvarar 2 procent av all el som produceras i Sverige.

DEN STÖRSTA enskilda satsningen på elproduktion i Sverige sedan Oskarshamnverkets tredje reaktor togs i drift 1985. Så beskriver produktionschefen Håkan Buskhe E.ONs satsning på att förvandla Öresundsverket i Malmö till ett högeffektivt kraftvärmeverk för naturgasdrift.

– Ja, det är en mycket stor satsning, som konstigt nog inte har uppmärksamats särskilt mycket i media, säger Håkan Buskhe.

Det kan tyckas märkligt eftersom historien om Öresundsverket både rymmer intressanta politiska förvecklingar och lärdomar om elproduktionens villkor i Sverige. Därtill är ju som sagt byggandet av ett jättelikt kraftvärmeverk med en kapacitet på 440 MW el och 250 MW värme inte något som sker varje dag.

Är detta också en bra affär för E.ON?

– Ja, det är klart att vi inte skulle göra den här satsningen, som kommer att kosta oss tre miljarder kronor, om vi inte trodde att vi skulle få avkastning på affären, säger Håkan Buskhe.

Spelar det höga elpriset in i den bedömningen?

– Nej, inte direkt. Vi kan inte basera

Öresundsverket byggdes i tre omgångar; 1953, 1957 & 1964 i Malmö oljehamn och använde kol och olja som bränsle. Öresundsverket var en viktig hörnsten i den sydsvenska energiförsörjningen med en sammanlagd produktionskapacitet på 400 MW el och 250 MW värme innan det lades i malpåse 1993 efter 40 år av produktion.

Nu ska det byggas om till naturgasdrift och stå klart till år 2009 med ännu högre kapacitet att producera el (440 MW). Det blir ett viktigt tillskott till södra Sverige. På sikt ska verket kunna drivas av biogas, samma tanke som gällt i Göteborg där Ryaverket byggs på liknande villkor.

en sådan här investering på dagens just nu rekordhöga elpris. Då är det faktiskt viktigare att se till kostnaden för gasen som under en drifttid på 30 år kommer att uppgå till tio gånger investeringskostnaden, det vill säga omkring 30 miljarder kronor. Så den långsiktiga relationen mellan gaspriset och elpriset är förstås avgörande, säger Håkan Buskhe, vars arbetsgivare E.ON har slutit avtal om 10-åriga gasleveranser från dotterbolaget Ruhrgas.

– Sedan är det ju så att en viktig anledning till att vi kan få ekonomi i den här investeringen är att vi även får avsättning för värmen. Under den tid som vi producerar både el och värme kommer anläggningen att

ha en verkningsgrad på 89 procent, vilket är avgörande för lönsamheten. Men trots det är det här ingen kassakäppssäker investering, det finns naturligtvis risker men vi har valt att göra detta för vi anser att Sverige behöver ny elproduktion.

Är det här ett genombrott för gaskraften i Sverige?

– Nja, det kan jag inte säga, men det är ett viktigt steg på vägen. Vi har ju också samtidigt med att vi bestämde oss för att bygga Öresundsverket tagit ett beslut om en eventuell förgasningsanläggning för biobränslen, för att vi tror att naturgasen i en fram-

Fortsättning sid 4 →

tid kommer att kunna ersättas med biogas. Jag och E.ON har för övrigt samma inställning vad gäller naturgasen som ordföranden i Göteborgs kommunstyrelse, Göran Johansson. Det vill säga att naturgasen behövs som en övergångslösning. När naturgasnätet väl är utbyggt så kan det längre fram användas för andra gasformiga bränslen, som biogas.

Till sist: Stora energiprojekt tar ofta mycket lång tid att genomföra på grund av långa och komplicerade tillståndsprövningar. Har det varit lika besvärligt med Öresundsverket.

– Ja, det har tagit tid. Vi har hållit på sedan år 2002 vilket innebär en planeringstid på 7 år om vi kommer igång med produktionen som planerat i början av 2009. Det är förstås en avsevärd tidsrymd som vi från E.ONs sida rent allmänt tycker är

Det finns risker med en investering som denna men E.ON har valt att satsa. "Sverige behöver ny elproduktion", säger E.ONs produktionschef Håkan Buskhe.

för lång. Det visar ju också att det inte är särskilt realistiskt att tala om avveckling av kärnkraft under en enda

mandatperiod som vänsterpartiet nyligen gjorde, säger Håkan Buskhe, utan att vilja gå in på de politiska motsättningar på lokal nivå som funnits kring Öresundsverket.

Sanningen är dock att alla partier i Malmö stad utom de styrande socialdemokraterna, som inte har egen majoritet, av olika skäl varit emot en ombyggnad av Öresundsverket. Men socialdemokraterna fick till slut med sig vänsterpartiet och därmed majoritet för ett positivt yttrande i frågan så att ett regeringsbeslut som godkände planerna sedermera kunde fattas.

LARS MAGNELL
lmagnell@algonet.se

DET SNACKAS ENERGI

DET ÄR VÄLDIGT MYCKET som rör energin och elen just nu och det är omöjligt att kommentera allt. Jag väljer några punkter som kan vara av intresse.

- Energifrågan blev viktig i valdebatten och aktualiserades av nedläggningsvarsel inom basindustrin. Fler och fler – bland politiker såväl som ur allmänheten – inser nog hur grundläggande energiförsörjningen är för välfärden och utvecklingen i Sverige.
- De höga elpriserna kan förklaras på många sätt. Men den enklaste förklaringen är att priset på el – precis som på alla andra marknader – styrs av tillgång **och** efterfrågan. Efterfrågan på el går upp i Norden. Nu ser vi tecken på att ny kraft ska byggas i Norden. Det är bra.
- Elmarknaden ska utredas på initiativ av regeringen för att eventuellt delas upp i en del med billig el och en med dyrare el. Marknaden ska på så vis spegla

olika kostnader att producera el. Det ska bli intressant att se vad som kommer ut av det.

- Vad som i än högre grad borde åtgärdas är effekterna av handelssystemet med utsläppsrätter inom EU, för att få ned utsläppen av koldioxid. Det håller inte att bara Europa är med på det tåget. Systemet måste bli globalt eller ersättas av någonting annat som inte snedvrider konkurrensen i lika hög grad genom den alltför stora påverkan på elpriserna som det har.

Det vore avslutningsvis bra med en mer positiv syn på el. Varför ska vi spara på el, mer än på andra resurskrävande produkter? Allt som tillverkas påverkar vår planet. På så sätt är många ting i världen väldigt ändliga. El kan dessutom ha en nyckelroll när det gäller att energieffektivisera.

Bakom energiförsörjningen ligger lustigt nog några av de tydligaste kretslopp med förnybara resurser som finns. Det gäller nederbörden och vattnet, vinden, vågorna, de varma källorna, växterna och solen. Alla dessa kan utnyttjas för elproduktion.

Låt oss se till att vi gör det. Med måtta, javisst, men inte mer måtta än vad som gäller för andra produkter.

KALLE LINDHOLM, REDAKTÖR